

جاسوسی اقتصادی اسرائیل در ایالات متحده

پاورقی ها:

۱. الاحرار، مصر، ۱۳۷۴/۷/۲۹.

۲. ایران، ۱۳۷۶/۷/۲۹.

3. The New Middle East.

۴. جمهوری اسلامی، ۱۳۷۶/۶/۱.

۵. الاهرام، سلام احمد سلام، ۱۳۷۴/۸/۸.

۶. الاخبار، ۱۳۷۴/۸/۷.

۷. گزارش سفارت جمهوری اسلامی ایران در دمشق.

۱۳۷۵/۸/۲۲.

۸. بولتن اقتصادی، شماره ۱۴۷۶، ۱۳۷۵/۸/۲۲.

۹. الشرق الاوسط، ۱۳۷۵/۸/۲۰.

۱۰. گزارش سفارت جمهوری اسلامی ایران در دمشق.

۱۳۷۵/۹/۱.

۱۱. همان، ۱۳۷۵/۹/۱.

۱۲. همان، ۱۳۷۵/۹/۱.

۱۳. بولتن طرحهای مصر در اجلاس قاهره،

۱۳۷۵/۸/۳۰.

۱۴. بولتن اقتصادی، شماره ۱۴۷۶، ۱۳۷۵/۸/۲۲.

۱۵. اطلاعات، ۱۳۷۶/۳/۲.

۱۶. همان، ۱۳۷۶/۳/۵.

۱۷. همان، ۱۳۷۶/۳/۵.

۱۸. سلام، ۱۳۷۶/۱۰/۱۸.

۱۹. جمهوری اسلامی، ۱۳۷۶/۸/۲۹.

۲۰. اطلاعات، ۱۳۷۶/۸/۲۷.

۲۱. شیمون پرز، الشرق الاوسط الجديد، ترجمه

محمد حلمی عبدالحافظ، انتشارات الاهلیة، اردن.

امان، ص ۴۶. (به نقل از سلام، ۱۳۷۶/۷/۱۳).

۲۲. همان منبع، ص ۴۶.

۲۳. همان، ص ۸۲.

۲۴. همان، ص ۱۰۸.

نویسنده این مقاله که در شماره

تابستان ۱۹۹۸ مجله مطالعات فلسطینی به

چاپ رسیده، می گوید از ۱۹۴۸ تا به حال،

اسرائیل اقدام به عملیات تهاجمی جاسوسی

اقتصادی در ایالات متحده امریکا کرده

است. " این فعالیتهای جاسوسی برای حفظ

و مدرن سازی برنامه تسلیحات هسته ای و

ساخت انواع گوناگون جنگ افزارهای

متعارف پیشرفته اسرائیل حیاتی بوده است،

در حالی که با افزایش قدرت رقابت غیر

عادلانه شرکتهای تولید کننده اسلحه در

اسرائیل، این امر به ضرر شرکتهای مشابه

امریکایی تمام شده است. اسرائیل تنها

کشوری است که هم دریافت کننده اصلی

کمکهای خارجی امریکا به شمار می آید، و

هم مشغول جاسوسی اقتصادی علیه

آنهاست.

مرکز ملی ضد اطلاعات امریکا،

اسرائیل را در فهرست ده دوازده کشوری که

فعالانه بر ضد منافع امریکایی فعالیت دارند،

قرار داده است. با همکاری برخی یهودیان

امریکایی، جاسوسی اسرائیل در امریکا در
 اواخر دهه ۱۹۴۰ و اوایل دهه ۱۹۵۰ آغاز
 گردید. تلاشهای جدی تر و هماهنگ تر برای
 گردآوری اطلاعات فنی و علمی در ۱۹۶۰،
 هنگامی که دفتر امور ویژه (لاکام)^۱ در
 وزارت دفاع اسرائیل تأسیس شد، شروع
 گردید. بنابر این گزارش سیا، لاکام در امریکا
 بزودی به یک شبکه نفوذ و کسب اطلاعات
 جاسوسی علمی و فنی برای تقویت صنایع
 دفاعی اسرائیل تبدیل شد. در ۱۹۹۶،
 سازمان سیا سرانجام از اسرائیل (و فرانسه)
 به عنوان کشورهایی که به طرزی گسترده به
 فعالیتهای جاسوسی در امریکا مشغولند، نام
 برد. اداره حسابداری عمومی امریکا نیز
 گزارشی منتشر کرد که در آن گفته شده بود
 اسرائیل «در مقایسه با سایر هم پیمانان
 امریکا به تهاجمی ترین عملیات جاسوسی
 علیه ایالات متحده دست زده است... این
 کشور به طور مستمر به جاسوسی برای
 دزدیدن اطلاعات نظامی سری، فن آوری
 نظامی حساس و اطلاعات اقتصادی مهم
 متوسل می شود.»
 هیچ کشور خارجی دیگری دارای
 شبکه اطلاعاتی مؤثرتری در درون قوه مجریه

و به ویژه قوه مقننه حکومت امریکا نیست. به
 نظر می رسد که چندین واحد در داخل
 جامعه اطلاعاتی اسرائیل سرگرم جاسوسی
 اقتصادی باشند. این واحدها شامل سرویس
 اطلاعات خارجی (موساد) و نهاد جدیدی در
 درون وزارت دفاع موسوم به امور امنیت
 (مالماب)^۲ می شود. با استناد به جامعه
 اطلاعاتی ایالات متحده امریکا، انگیزه های
 اسرائیل سه گانه به نظر می آید: ۱- تقویت
 پایه صنعتی اسرائیل، ۲- تبادل و یا فروش
 اطلاعات به سایر کشورها (به ویژه چین) برای
 منفعت، و ۳- تبادل و یا فروش اطلاعات به
 سایر کشورها برای توسعه روابط سیاسی
 مطلوب و به دست آوردن منابع دیگری جهت
 تسلیحات و اطلاعات جاسوسی. به این سه
 عامل می توان چهارمی را هم افزود، یعنی بنا
 به گفته یک مأمور ارشد پیشین اطلاعاتی
 امریکا، «اسرائیل قادر است از چپ و راست
 [از ما] بدزدد، و ما باز هم به تزریق پول به آنها
 ادامه خواهیم داد.»
 در ۱۹۵۱، ایالات متحده امریکا و
 اسرائیل توافق کردند که علیه یکدیگر
 جاسوسی نکنند. شواهدی وجود ندارد که
 امریکا علیه اسرائیل دست به جاسوسی

اقتصادی زده باشد، لیکن اسرائیلی‌ها بارها و گستاخانه موافقتنامه ۱۹۵۱ را نقض کرده‌اند. جاسوسی اقتصادی اسرائیل باعث خشم شدید جامعه اطلاعاتی آمریکا، به ویژه اف.بی.آی و امور گمرکی، شده و بی‌اعتمادی را در این جامعه ایجاد کرده است. با این وجود، جاسوسی اقتصادی بر همکاری استراتژیک از جمله در زمینه تبادل اطلاعات جاسوسی بین دو کشور تأثیر چندانی نگذاشته است. در واقع، روابط راهبردی آمریکا و اسرائیل از هر زمانی دیگری نزدیکتر هستند. از هنگامی که قرارداد ضدتروریسم بین دو کشور در ۱۹۹۶ به امضا رسید، ایالات متحده به استقرار مهمات و تدارکات نظامی در قلمرو اسرائیل ادامه داده، و کمک‌های خارجی آمریکا به اسرائیل برای عملیات ضدتروریستی و دفاع موشک بین‌قاره‌ای افزایش یافته است.

کیفیت زرادخانه اسرائیل و قابلیت رقابت صنایع نظامی آن بر اثر ادامه عملیات جاسوسی اقتصادی تقویت شده است. برخی از هدف‌های مهم برای جاسوسی اقتصادی اسرائیلی عبارت بوده‌اند از: فن‌آوری آمریکا برای لوله‌های تفنگ توپخانه، پوشش‌های

جداری برای ابزار ورود مجدد موشک [پس از پرتاب]، سیستم‌های ارتباطاتی هواپیما، فن‌آوری هوانوردی، مسافت سنج موشک و غیره. یک مورد بسیار فضاحت بار مربوط به سازوبرگ‌های مراقبت هوایی پیشرفته تولید شده توسط شرکتی در ایالت ایلینوی به نام ریگون/آپتیکال^۲ برای پنتاگون و جامعه اطلاعاتی آمریکا بود. در ۱۹۸۶، نگهبانان ریگون اقدام به دستگیری سه افسر نیروی هوایی اسرائیل در حین دزدیدن پنجاه هزار صفحه از اسناد فنی مربوط به اطلاعات اختصاصی این شرکت آمریکایی نمودند. پس از رسیدگی قضایی، اسرائیل مجبور به پرداخت سه میلیون دلار خسارت به ریگون به خاطر فعالیت‌های خلاف قانون «خیانت آمیز» گردید. به هر حال، ریگون متضرر شد و به سختی از ورشکستگی نجات پیدا کرد. فن‌آوری اپتیک دزدیده شده از ریگون به اسرائیلی‌ها کمک نمود تا به عناصر اصلی لازم برای ساخت افق-۳^۳، نخستین ماهواره جاسوسی/گشت زنی پایدار خود، دست یابند.

ماجرای‌های پردردسر دیگری در دهه ۱۹۸۰ روی داد. به طور نمونه، چند

اسرائیلی در حال ربودن نقشه‌های سری جنگنده اف-۱۶ از کارخانه جنرال دینامیکز^۵ در تکزاس دستگیر شدند. در نتیجه، محل جداگانه‌ای در خارج از کارخانه برای اسرائیلی‌ها (که در آن هنگام منتظر تحویل حدود ۵۵ هواپیمای جنگنده اف-۱۶ بودند) ایجاد شد. در مورد دیگری، مأموران خدمات گمرکی مانع جاسوسان اسرائیلی شدند که مظنون به طراحی نقشه‌ای برای صدور فن آوری بمب‌های خوشه‌ای به اسرائیل بودند. در ۱۹۸۲، دولت ریگان صادرات این تسلیحات را به اسرائیل ممنوع اعلام کرد، زیرا اسرائیلی‌ها بدون توجه به قراردادشان با دولت آمریکا دال بر عدم به کارگیری بمب‌های خوشه‌ای بر ضد غیر نظامیان) از این سلاحها در حمله به لبنان استفاده کرده بودند. گرچه شواهد و مدارک فراوانی در مورد تخلف آشکار و عمدی اسرائیلی‌ها وجود داشت، وزارت امور خارجه آمریکا توانست وزارت دادگستری را متقاعد کند که موضوع را به دادگاه نکشاند.

گزارش‌های آشکار دولت آمریکا، از جمله گزارش سال ۱۹۹۶ اداره حسابداری

عمومی و گزارش سالانه مرکز ملی ضد جاسوسی به کنگره به موارد متعدد جاسوسی اسرائیلی‌ها اشاره کرده، و نشان می‌دهند که این مسئله پس از پایان جنگ سرد حادث شده است. به طور نمونه، گزارشی از اف.بی.آی در ۱۹۹۷ آشکار ساخت که یک غیر نظامی مشغول به کار در فرماندهی تسلیحات و تانک ارتش آمریکا به نام دیوید تنن بام^۶ اعتراف کرده که در ده سال گذشته اقدام به دادن اطلاعات سری فاش نشده به تمام افسران رابط اسرائیلی مأمور در این فرماندهی کرده است. این اطلاعات شامل داده‌های سری در مورد سیستم‌های دفاع موشک صحنه عملیاتی، نفر برهای زرهی برادلی^۷ و سایر سیستم‌های تسلیحاتی بوده است. این فن آوری‌ها برای آنچه که سرلشکر ماتان ویلنایی^۸، معاون رییس ستاد دفاعی اسرائیل، آنها را نیازهای «محیط‌های عملیاتی» اسرائیل می‌نامد (به ویژه برای مقابله با یک حمله زرهی سوریه، و رویارویی با یک تهاجم موشکی ناگهانی) ضروری هستند.

هیأت تدارکات اسرائیلی^۹ در ۱۹۵۳ تأسیس شد، یعنی پیش از اینکه ایالات متحده به بزرگترین فراهم آورنده اسلحه برای

اسرائیل تبدیل شود. این هیأت توسط افسران نظامی و دفاعی و حدود دویست کارمند (که بسیاری از آنان دانشجویان اسرائیلی می باشند) اداره می شود. این نهاد، هسته اصلی هماهنگ کننده اسرائیل با صنایع دفاعی امریکا بوده، و از ۱٫۸ میلیارد دلار کمک نظامی سالانه امریکا تخصیص یافته برای خرید خدمات و کالاهای دفاعی در ایالات متحده امریکا بهره می جوید. هیأت مزبور، قراردادهایی را با شرکتهای امریکایی منعقد می کند و مجوزهای صادرات خود را از وزارت خانه های امور خارجه و بازرگانی برای انتقال به اسرائیل دریافت می کند. این هیأت دارای افسران رابط در بسیاری از کارخانه ها، اماکن و تأسیسات دفاعی در امریکا است. کارمندان این هیأت غالباً بسیار پیش تر از مسئولان مهم در واشنگتن از فن آوری های جدید در حال توسعه آگاهی می یابند، و بدین ترتیب به فرصت های مناسبی برای گریز از نظارت های صادرات تسلیحات دست پیدا می کنند.

دسترسی غیر معمول به شرکتهای امریکایی به جاسوسی اقتصادی اسرائیل

سهولت می بخشد. اسرائیل برای پرداخت به شرکتهای امریکایی نیز در موقعیت بی مانندی قرار دارد. برای سایر کشورهایی که از کمکهای نظامی امریکا برای خرید کالاهای نظامی آن استفاده می کنند، دولت به طور مستقیم وجوه لازم را به شرکتهای امریکایی پرداخت می کند و از این راه نظارت خود را افزایش می دهد. در مورد اسرائیل، این هیأت تدارکات اسرائیلی است که به این شرکتهای مبالغ مورد نیاز را می پردازد، و سپس بدهی خود را به خزانه داری امریکا پرداخت می کند. این امر و سایر مقررات سهل تر برای استفاده اسرائیل از کمکهای نظامی دریافتی از دولت امریکا، و نیز حضور بسیاری از سرلشکرها و افسران نظامی بازنشسته اسرائیلی در شرکتهای امریکایی که در جستجوی معامله با این هیأت هستند، به طور فاحشی از توانایی نظارت دولت امریکا بر هزینه ها و فعالیتهای این هیأت اسرائیلی کم می کند.

گرچه شواهدی قاطع و رسمی وجود ندارد، اما «باور گسترده» در سیا و در نهادهای دیگر در جامعه اطلاعاتی امریکا این است که در دهه ۱۹۶۰، جاسوس های

اسرائیلی حدود دویست پوند اورانیوم غنی شده از شرکتی در آپولو در ایالت پنسیلوانیا ربودند. جان هددن^{۱۰} رییس پیشین شعبه سیا در تل آویو بیان داشت که شرکت تجهیزات و مواد هسته ای «از آغاز یک عملیات اسرائیلی» بود. صاحب این شرکت خصوصی فردی موسوم به زلمان مردخای شاپیرو^{۱۱} (عضو فعال سازمان صهیونیستی آمریکا) دارای روابط نزدیک با اسرائیل بود. این روابط و فعالیتهای شاپیرو، ماموران اف.بی.آی و سیا را متقاعد کرد که شاپیرو به

جاسوسان اسرائیلی در قاچاق این مواد اتمی از آمریکا به اسرائیل کمک کرده است. این مقدار اورانیوم برای ساخت چهار وسیله اتمی اولیه ساخته شده در نیروگاه دیمونه کافی بود.

جاسوسی به اسرائیل کمک کرد تا همگام با نوآوری های فنی، در جنگ افزارهای هسته ای و تکنولوژی موشکی پیشرفت کند. این مسئله ای جدی برای همکاری نزدیک بین جوامع علمی دفاعی امریکایی و اسرائیلی در پروژه هایی مانند تولید موشک خدنگ^{۱۲} است. شمار بسیاری از دانشمندان اسرائیلی از آزمایشگاههای

تسلیمات هسته ای در ساندیا، لاس آلاموس، و لیورمول بازدید کردند. در طی یک دوره بیست ماهه در اواخر دهه ۱۹۸۰، ۱۸۸ دانشمند اسرائیلی از این سه آزمایشگاه دیدن کردند. اداره حسابداری عمومی به نیاز برای بهبود امنیت این مکانها و تأسیسات دفاعی در حین بازدیدهای خارجی از آنها تأکید کرده است. یکی از مقامات امریکایی می گوید که رفتار اسرائیل باعث شده است تا وزارت دفاع آمریکا این کشور را به عنوان یک تهدید اطلاعاتی تصور کند.

اسرائیل به دلیل مشکلاتی نظیر مهاجرت دانشمندان طراز اول مملکت، پشتیبانی فنی ناکافی، حجم نسبتاً کوچک جامعه علمی، و مشکل ناتوانی در جلب مستعدترین افراد به پژوهش کاربردی در تولید تسلیحات، نیاز به ادامه جاسوسی اقتصادی در بخش های نظامی و غیر نظامی دارد. در سال ۱۹۹۶، امریکا قانون جاسوسی اقتصادی^{۱۳} را به تصویب رساند. این قانون محاکمه جاسوسهای اقتصادی را سهلتر می سازد، اما افراد (و نه ملت ها) را مجازات می کند. هیچ اشاره ای به تحریم علیه کشورهای خلافکار نمی کند، و کمکی

7. Bradley.
8. Matan Vilnai.
9. Israeli Purchasing Mission.
10. John Hadden.
11. Zalman Mordecai Shapiro.
12. Arrow.
13. Economic Espionage Act.

به بازدارندگی جاسوسی اقتصادی کشورها نمی‌نماید، به ویژه اگر این کشور اسرائیل باشد. نشانه‌ای وجود ندارد که واشنگتن از لحاظ سیاسی تمایلی به تحریم اساسی کشورهای مرتکب جاسوسی اقتصادی داشته باشد.

آشکاراست که در کوتاه مدت، این فعالیت‌های غیر قانونی، منافی برای اسرائیل به ارمغان می‌آورند، اما در بلند مدت باعث تضعیف رابطه این کشور با آمریکا خواهد شد که ضامن نهایی امنیت اسرائیل به شمار می‌آید.

ایران، همسایگان شرقی و امنیت مرزهای مشترک:

تغییرات نوین ژئوپلیتیکی پس از فروپاشی شوروی

فروپاشی شوروی با تغییر و تحولات عظیمی در صحنه بین‌المللی همراه بوده است. از جمله این تحولات می‌توان به ماهیت دگرگون شونده نظام توزیع قدرت در سطح جهانی از حالت دو قطبی به چند قطبی، تغییرات نوین ژئوپلیتیکی و شکل جدید مناسبات منطقه‌ای، اهمیت یافتن بیشتر عنصر اقتصادی به جای عنصر ایدئولوژیک و نظامی در روابط کشورها، افزایش تعداد بازیگران دولتی در مجامع بین‌المللی و مهمتر از همه پررنگ تر شدن نقش قومیت و خرده ناسیونالیسم و آثار آن بر امنیت ملی کشورهای همجوار با شوروی سابق اشاره کرد.

ترجمه و تلخیص: سعیده لطفیان، دانشکده حقوق و علوم سیاسی، دانشگاه تهران

پاورقی‌ها:

1. Office of Special Tasks (LAKAM).
2. Malmah.
3. Recon/ Optical.
4. Ofek-3.
5. General Dynamics.
6. David Tenenbaum.